

CONTENTS

Marcin Wołoszyn

Cherven' Towns that is the golden apple of Polish archaeology...

– assumptions and implementation of an international research project in the years 2016-2018 13

I. THE EARLY MEDIEVAL SETTLEMENT COMPLEX AT GRÓDEK UPON THE BUG RIVER: ARCHAEOLOGICAL AND GEOPHYSICAL SURVEYS, THE PALAEOGEOGRAPHY, ANALYSES OF WRITTEN AND CARTOGRAPHIC SOURCES

Jerzy Kuśnierz, Marcin Wołoszyn

The early medieval settlement complex at Gródek upon the Bug River – introduction 45

Łukasz Pospieszny

The surroundings of the stronghold in Gródek upon the Bug River

in the light of geophysical survey results 63

Tomasz Dzieńkowski

Early medieval settlement in the area of the mouth of the Huczwa River to the Bug River

in the light of surface surveys and research excavations, as well as stray finds 75

Jan Rodzik, Radosław Dobrowolski, Przemysław Mroczek, Irena Agnieszka Pidek, Piotr Zagórski, Irka Hajdas

The early medieval settlement complex at Gródek upon the Bug River – the environmental conditions 139

Andrzej Janeczek

The landscape of the region around Gródek (former stronghold Volhyn') on early maps 169

II. THE EARLY MEDIEVAL SETTLEMENT COMPLEX AT GRÓDEK UPON THE BUG RIVER: FIELDWORKS IN THE YEARS 1952-1955 AND 1983. ARCHAEOLOGICAL ANALYSES

Jerzy Kuśnierz

The history of the research on the early medieval settlement complex at Gródek upon the Bug River 217

Jerzy Kuśnierz

Organisation and the course of the research on the early medieval settlement complex

at Gródek upon the Bug River in the years 1952-1955 239

Tomasz Dzieńkowski, Jerzy Kuśnierz

Archaeological excavations of the rampart of the Gródek upon the Bug River

stronghold in the years 1952-1954 255

Jerzy Kuśnierz

Gródek upon the Bug River, site 1A. The results of the excavations in the years 1952-1955.

Residential area. Immovable finds 297

Jerzy Kuśnierz

Gródek upon the Bug River, site 1A. The results of the excavations in the years 1952-1955.

Residential area. Artifacts (with the exception of coins) 553

Jacek Feduszka

Unpublished finds of coins from Gródek upon the Bug River that are kept

in Muzeum Zamojskie in Zamość 661

Jerzy Kuśnierz

Gródek upon the Bug River, site 1A. The results of the excavations in the years 1952-1955.

Cemetery at the ward of the stronghold 699

Maria Cybulska, Magdalena Marciniak, Jan Sielski <i>The early medieval textile finds from Gródek upon the Bug River. An analysis of materials, manufacturing techniques and origin</i>	735
Jerzy Kuśnierz <i>Gródek upon the Bug River, site 2. The results of the excavations in the years 1952-1954</i>	801
Jerzy Kuśnierz <i>Gródek upon the Bug River, site 3. The results of the excavations in the years 1952-1953</i>	843
Jerzy Kuśnierz <i>Gródek upon the Bug River, site 4. The results of the excavations in the years 1952-1953</i>	861
Jerzy Kuśnierz <i>Gródek upon the Bug River, site 5. The results of the excavation in the year 1952</i>	881
Barbara Chudzińska, Jerzy Kuśnierz, Marcin Wołoszyn <i>Burial at site 1C in Gródek upon the Bug River. The results of the excavation in the year 1983</i>	889

III. THE EARLY MEDIEVAL SETTLEMENT COMPLEX AT GRÓDEK UPON THE BUG RIVER: FIELDWORKS IN THE YEARS 1952-1955 AND 1983. ANTHROPOLOGICAL ANALYSES

Agata Cieślik <i>Gródek upon the Bug River, site 1A. The early medieval cemetery at the stronghold ward. The results of the excavations in the years 1952-1955. Current state and prospects of research</i>	931
Agata Cieślik <i>The number and state of preservation of the skeletons from Gródek upon the Bug River, site 1A (excavations in the years 1952-1955) housed at the L. Hirszfeld Institute of Immunology and Experimental Therapy, PAS in Wrocław</i>	943
Wanda Kozak-Zychman <i>Gródek upon the Bug River, site 1C. The results of the excavation in the year 1983. Anthropological analysis of the early medieval warrior [reprint]</i>	965
Paweł Dąbrowski, Jerzy Garcarek, Maciej Karasek, Monika Krzyżanowska <i>Gródek upon the Bug River, site 1C. The results of the excavation in the year 1983. Palaeopathological analysis of the skeleton of the early medieval warrior [reprint]</i>	975
Jerzy Garcarek, Maciej Karasek, Krzysztof Moroń, Monika Krzyżanowska, Paweł Dąbrowski <i>Gródek upon the Bug River, site 1C. The results of the excavation in the year 1983. Radiological evaluation of the post-traumatic changes of the skeleton of the early medieval warrior [reprint]</i>	989

IV. RECOLLECTIONS OF PARTICIPANTS IN THE EXCAVATION WORK CARRIED OUT ON THE TERRITORY OF THE CHERVEN' TOWNS (1952-1955)

Paweł Jasienica <i>On the Huczwa and Bug Rivers [reprint]</i>	999
---	-----

***

Barbara Chudzińska, Aleksandr Musin, Magdalena Rzućek Index (concordance) of geographic and historical names	1023
--	------

V. THE EARLY MEDIEVAL SETTLEMENT COMPLEX AT GRÓDEK UPON THE BUG RIVER: FIELDWORKS IN THE YEARS 1952-1955. ANTHROPOLOGICAL ANALYSES (AN ELECTRONIC ATTACHMENT)

Teresa Belniak, Tadeusz Krupiński, Michał Magnuszewicz, Jadwiga Rauhut, Zofia Szczotkova <i>The cemetery in Gródek upon the Bug River, site 1A. The results of the excavations in the years 1952-1955 [reprint]</i>	
---	--

SPIS TREŚCI

Marcin Wołoszyn

Grody Czerwieńskie, czyli złote jabłko polskiej archeologii...

– założenia i realizacja międzynarodowego projektu badawczego w latach 2016-2018 25

I. WCZESNOŚREDNIOWIECZNY ZESPÓŁ OSADNICZY W GRÓDKU NAD BUGIEM: ARCHEOLOGICZNE BADANIA POWIERZCHNIOWE, BADANIA PALEOGEOGRAFICZNE, ANALIZY PRZEKAZÓW PISANYCH I KARTOGRAFICZNYCH

Jerzy Kuśnierz, Marcin Wołoszyn

Wczesnośredniowieczny zespół osadniczy w Gródku nad Bugiem – wprowadzenie 49

Łukasz Pospieszny

Otoczenie grodziska w Gródku nad Bugiem w świetle wyników badań geofizycznych 67

Tomasz Dzieńkowski

Wczesnośredniowieczne osadnictwo w rejonie ujścia Huczwy do Bugu w świetle badań powierzchniowych i wykopaliskowych oraz znalezisk luźnych 89

Jan Rodzik, Radosław Dobrowolski, Przemysław Mroczek, Irena Agnieszka Pidek,

Piotr Zagórski, Irka Hajdas

Wczesnośredniowieczny zespół osadniczy w Gródku nad Bugiem – uwarunkowania środowiskowe 147

Andrzej Janeczek

Krajobraz okolic Gródka (dawnego grodu Wołyń) w świetle dawnych map 181

II. WCZESNOŚREDNIOWIECZNY KOMPLEKS OSADNICZY W GRÓDKU NAD BUGIEM: BADANIA TERENOWE W LATACH 1952-1955 ORAZ 1983. ANALIZY ARCHEOLOGICZNE

Jerzy Kuśnierz

Historia badań wczesnośredniowiecznego kompleksu osadniczego w Gródku nad Bugiem 225

Jerzy Kuśnierz

Organizacja i przebieg badań wczesnośredniowiecznego kompleksu osadniczego w Gródku nad Bugiem w latach 1952-1955 243

Tomasz Dzieńkowski, Jerzy Kuśnierz

Wyniki badań wykopaliskowych wału grodziska w Gródku nad Bugiem z lat 1952-1954 265

Jerzy Kuśnierz

Gródek nad Bugiem, stan. 1A. Wyniki badań wykopaliskowych z lat 1952-1955.

Materiały osadowe. Zabytki nieruchome 363

Jerzy Kuśnierz

Gródek nad Bugiem, stan. 1A. Wyniki badań wykopaliskowych z lat 1952-1955.

Materiały osadowe. Zabytki ruchome (z wyłączeniem monet) 575

Jacek Feduszka

Niepublikowane znaleziska monet z Gródka nad Bugiem z Muzeum Zamojskiego w Zamościu 667

Jerzy Kuśnierz

Gródek nad Bugiem, stan. 1A. Wyniki badań wykopaliskowych z lat 1952-1955.

Cmentarzysko na majdanie grodziska 707

Maria Cybulska, Magdalena Marciniak, Jan Sielski

Tekstylnie znaleziska z wczesnośredniowiecznego Gródka nad Bugiem, stan. 1A.

Analiza materiałów, techniki wykonania i pochodzenie 741

Jerzy Kuśnierz

Gródek nad Bugiem, stan. 2. Wyniki badań wykopaliskowych z lat 1952-1954 815

Jerzy Kuśnierz

Gródek nad Bugiem, stan. 3. Wyniki badań wykopaliskowych z lat 1952-1953 845

Jerzy Kuśnierz

Gródek nad Bugiem, stan. 4. Wyniki badań wykopaliskowych z lat 1952-1953 865

Jerzy Kuśnierz

Gródek nad Bugiem, stan. 5. Wyniki badań wykopaliskowych z 1952 r. 883

Barbara Chudzińska, Jerzy Kuśnierz, Marcin Wołoszyn

Pochówek na stan. 1C w Gródku nad Bugiem. Wyniki badań wykopaliskowych z 1983 r. 899

**III. WCZESNOŚREDNIOWIECZNY KOMPLEKS OSADNICZY W GRÓDKU NAD BUGIEM:
BADANIA TERENOWE W LATACH 1952-1955 ORAZ 1983. ANALIZY ANTROPOLOGICZNE**

Agata Cieślik

Gródek nad Bugiem, stan. 1A. Wczesnośredniowieczne cmentarzysko na majdanie grodziska.

Wyniki badań wykopaliskowych z lat 1952-1955. Stan obecny i perspektywy badań 935

Agata Cieślik

Liczba i stan zachowania szkieletów z Gródka nad Bugiem, stan. 1A

(badania wykopaliskowe z lat 1952-1955) przechowywanych w magazynie Instytutu

Immunologii i Terapii Doświadczalnej im. L. Hirszfelda PAN we Wrocławiu 943

Wanda Kozak-Zychman

Gródek nad Bugiem, stan. 1C. Wyniki badań wykopaliskowych z 1983 r.

Analiza antropologiczna szkieletu wczesnośredniowiecznego wojownika [przedruk] 967

Paweł Dąbrowski, Jerzy Garcarek, Maciej Karasek, Monika Krzyżanowska

Gródek nad Bugiem, stan. 1C. Wyniki badań wykopaliskowych z 1983 r.

Analiza paleopatologiczna szkieletu wczesnośredniowiecznego wojownika [przedruk] 979

Jerzy Garcarek, Maciej Karasek, Krzysztof Moroń, Monika Krzyżanowska, Paweł Dąbrowski

Gródek nad Bugiem, stan. 1C. Wyniki badań wykopaliskowych z 1983 r. Ocena radiologiczna

pourazowych zmian patologicznych kośćca wczesnośredniowiecznego wojownika [przedruk] 991

**IV. WSPOMNIENIA UCZESTNIKÓW PRAC WYKOPALISKOWYCH
NA TERENIE GRODÓW CZERWIŃSKICH (1952-1955)**

Paweł Jasienica

Nad Huczwą i Bugiem [przedruk] 1011

***

Barbara Chudzińska, Aleksandr Musin, Magdalena Rzućek

Indeks (konkordancja) nazw geograficznych i historycznych 1023

**V. WCZESNOŚREDNIOWIECZNY KOMPLEKS OSADNICZY W GRÓDKU NAD BUGIEM:
BADANIA TERENOWE W LATACH 1952-1955. ANALIZY ANTROPOLOGICZNE
(ZAŁĄCZNIK ELEKTRONICZNY)**

Teresa Belniak, Tadeusz Krupiński, Michał Magnuszewicz, Jadwiga Rauhut, Zofia Szczotkova

Cmentarzysko w Gródku nad Bugiem, stan. 1A. Wyniki badań wykopaliskowych z lat 1952-1955 [przedruk]